

RESURGIMENT

Agost, 1917

30 centaus

— INSTITUT MUSICAL —
FONTOVA

Fundat el 15 d'abril de 1904

— Subvencionat pel Govern Nacional

DIPLOMA D'HONOR
i DUES MEDALLES D'OR
EN LA EXPOSICIO UNIVERSAL DE GANTE (BELGICA)

El més important de la República per sa excel·lent re-
glamentació i eficaç ensenyança musical moderna i el més
acreditat per sa administració model.

CONRAD FONTOVA - LLEÓ FONTOVA

Directors Tècnics

JOAN B. LLONCH

Director-Gerent

○ ○ ○

CARRER CALLAO, 511, "Secció Central"

Unió Telefónica, 438, Llibertat

Carrer Independencia, 2909

"Secció Sur"

Carrer Rivadavia, 6887

"Secció Flores"

Carrer Echeverría, 2228

"Secció Belgrano"

Exàmens generals per boles numerades

20 sucursals a províncies

RESURGIMENT

Any II

Buenos Aires, agost de 1917

Núm. 13

La mort del doctor Martí i Julià

El Mestre ha mort! L'apòstol de les reivindicacions nacionals de Catalunya ha clos les parpelles per sempre!

Ja no tenim, els joves que alentorn d'aquella paraula càlida, fervorosa, ungida d'amor i de bonesa, reblavem el nostre esperit patriòtic, la deù abundosa aon sadollar-nos de fè; el mort i guia per a les nostres rebel·lies patriòtiques; el verb orientador per a actuar amb eficiència en les lluites que ens hem empreses per a arribar a la tançibilitat dels nostres ideals lliberadors. El doctor Domènec Martí i Julià, l'home integèrrim, el patrici insigne, el Mestre que ens assabentava les obligacions i els deures que ens és forçós a complir per la gloria i llibertat de la patria; l'home que amb la vidència de la seva paraula serena i noble, amarrada d'amor i de patriotisme, ens traçava la ruta ideal de la nostra emancipació, s'és mort; pero restarà sens màcula, viva i palpitant, la seva obra patriòtica l'esperit de la qual ens menarà per tant com l'halè no ens manqui.

El doctor Martí i Julià, l'home a qui tant deu Catalunya, al dir dels més fou, durant la seva vida exemplar, un visionari, un il·luminat qui no tocà de peus a terra. Glorios ell si així fou, puix no tingué ocasió de conèixer les ingratus i les concupiscències dels homes: però, dissortosament, no és el cert: el doctor Martí, essent un cor gran, una ànima selecta, sentí el reïre de les baixes passions com a conseqüència del seu batallar incessant per la patria, per tal de purificar l'ambient d'insanes.

I els sentí tan de prop aquests odís i apassionaments polítics que, amargat per la inseqüència dels homes i ja llatzerat pel dolor de la malaltia que ha vençut al seu organisme, es retirà a l'intimitat de la llar després d'haver lluitat anys i més anys amb ferma perseverancia i llealtat infrangible per tal de dur el poble a la seva deslliuració nacional.

I si com a patriota era el doctor Martí un exemple de fermesa, com a home era espill de virtuts i com a metge una eminència.

Cursà els estudis a Barcelona, sa ciutat nadiua, distingint-se ja de jovenet pel seu tremp laboriós, incansable i el to mesurat de

a favor del darrer. Quantes vegades al tornar d'una visita a un malalt pobre, venia el doctor Martí amb la butxaca buida per haver-lo socorregut amb diners! I això ho feia calladament, humilment, en silenci, i no essent ell ric i havent de mantenir, amb el seu treball, la mare i tres germanes.

Però tot el bé que escampà amb tanta generositat no ha caigut en solc estèril; puix que ara, quan la malaltia avançava amb crisis alarmants en el còs del malalt il·lustre, els altres malalts, els que ell deixà per a atènyer a la salut propia, deien amb consternació: I si el doctor Martí mor, qui em visitarà?

Heu's-aquí el cor del bon doctor Martí, l'home que de la carrera en feu un sacerdot i de l'ideal un culte sacratíssim. No's preocupava mai de la materialitat de la vida, puix d'haver-ho fet no hauria mort pobre, car el seu prestigi científic era gran i amb ell s'hauria pogut procurar el benestar que té dret un home de ciencia, després d'una llarga carrera, d'exercir la professió i prodigar el bé al pròxim.

I aquesta virtut del bé, en la vida pública, és a dir, durant la seva actuació patriòtica fou mantinguda invariablement i sempre amb idèntica justesa, puix tota la seva obra és un exemple de austeritat i d'honradesa. Podria anar alguna volta equivocat, però jamai obrà de mala fè, ans al·tremet.

Com a home de ciencia ha ocupat importants càrrecs en distintes corporacions, i últimament presidia la Societat de Psiquiatria i Neurologia de Barcelona.

Dirigi molt temps l'anyorat diari «La Renaixença», i ha ocupat la presidència de la Unió Catalanista prop de catorze anys.

El fèretre fou envoltat amb una bandera catalana, cumplint-se així el seu darrer anhel.

Catalunya ha perdut, amb el doctor Martí i Julià, un gran patrici i un gran savi.

Doctor Domènec Martí i Julià.

les seves converses. Es graduà de doctor, dedicant-se amb pre'erència a les malalties mentals, arribant a ésser director de l'Institut Frenopàtic de les Corts de Sarrià, càrrec que exercí durant 30 anys i que dimití per no haver de acceptar el règim de llengua castellana que li imposaren darrerament. En aquest gest, d'alt patriotisme, hi ha reflexat el temperament patriòtic del savi doctor Martí.

Durant el seu apostolat científic, si n'ha eixugades de llàgrimes! Si n'ha escampat d'amor! Per ell, metge, tant li era el ric com el pobre, i si alguna distinció feia era sempre

Don Enric Prat de la Riba

Amb poc més d'un mes, Catalunya ha vist amb dolor la mort de dos dels seus fills més preclars; dues intel·ligències en plena maduresa que's perden pel caprici incontrastable del destí cruel.

El 20 de juny senyala la data en qual morí l'apòstol del nacionalisme català i metge sapientíssim, qui es digué Domènec Martí i Julià. El 2 d'agost vegé finir la vida del gran patrici, president de la Mancomunitat de Catalunya i eminent estadista don Enric Prat de la Riba. Un i altre moriren davant la ineficàcia de la ciència, tan greus eren les llurs dolences.

L'actuació política d'en Prat de la Riba ha estat tan eficient pel nostre poble, que la seva mort deixa un lloc buit, la presidència de la Mancomunitat, que mai com en aquest cas pot dir-se difícil d'omplir.

La seva actuació personal en la presidència del més alt organisme polític de la nostra terra, feu que Catalunya anés recobrant tot ço que li mancava per a mostrar-se, el jorn futur que tots anhelem, suficient i capacitada per a exercir les funcions d'estat que encara li són reuses. Una labor immensa depenia d'ell, i ell únicament era capaç de solucionar els mants problemes que se li presentaven constantment. En Prat de la Riba, amb la seva proverbial serenitat i el seu talent, anava despatxant tots els assumptes metòdicament i encara li restava temps per a l'estudi i elaboració de plans que més tard es convertiren en realitats sorprenents de gran profit per a la patria. Les seves iniciatives múltiples i variades es troben convertides en obres de gran transcendència cultural i patriòtica. El seu prestigi era tan sòlid, i actuava amb tanta noblesa i desinterès, que els seus més acèrrims enemics polítics es rendien davant l'avassalladora força d'atracció del president de la Mancomunitat de Catalunya. Tots reconeixien en ell a l'home exemplar, al governant sense tara i al cavaller pulcre i delicat que mai ofenia amb les seves paraules.

La Mancomunitat és, avui dia, mercès al talent d'en Prat de la Riba, un organisme de govern que's mou d'una faïç metòdica, responnent a un plan d'organització perfecte

sota l'impuls d'un funcionament modern que li donà la intervenció personal i assídua d'en Prat de la Riba. Aquesta organització, aquest mètode perfecte de funcionament, subsistiràn ara, mort el qui els donà forma i moviment? Ja hem dit que era difícil trobar qui substituïxi amb èxit a don Enric Prat de la Riba; però, amb tot, creiem sincerament que Catalunya té homes per a exercir les funcions d'una pre-

Don Enric Prat de la Riba, primer president de la Mancomunitat de Catalunya, que morí el dia 20 del mes passat a Castelltersol.

sidència com la de la Mancomunitat, i dur aquest organisme nacional català pel camí que'l menava l'home il·lustre qui avui plora Catalunya. El difícil és que aquests homes vulguin concretar-se de moment a acceptar un càrrec de diputat provincial, tenint segura la seva elecció de diputat a corts. En Prat de la Riba no hi volgué ésser mai al parlament de l'estat, perquè veié que a Catalunya podia fer més que a les corts d'Espanya. Llàstima que la majoria dels prohoms de Catalunya pensin al·tremet!

En el llibre i en la premsa, en Prat de la Riba ha abocat també part del seu geni, sostenint campanyes i donant orientació manta volta, quan s'han promogut problemes de solució difícil.

El seu llibre «La Nacionalitat Catalana»,

és la definició clara, precisa, contundent i irrefutable del concepte de nacionalitat; i en ell s'afirma, amb raons paleses, el dret de Catalunya, com nacionalitat viva i prepotent, a menar els seus destins per aon millor li plagui, sense intervencions estranyes.

La «Doctrina Catalanista», escrit molts anys abans que «La Nacionalitat Catalana», i amb col·laboració d'en Pere Muntanyola, és el decàleg de les joventuts; la font on s'amaren d'idealitat patriòtica tots els que'l lleigixen. Va ésser premiat en un certamen literari que organitzà el famós Centre Català de Sabadell. D'una obra i altra se n'han fet edicions populars, com a mitjà pràctic de propaganda catalanista.

No-gens-menys, don Enric Prat de la Riba deixa escrites altres obres de positiva valor, tals com: «Els jurats mixtes», «Llei jurídica de la Indústria», un «Compendi de Historia de Catalunya» i un «Plan de ferrocarrils secundaris», que's proposava ara dur a cap sota el patrocini de la Mancomunitat en una extensa xarxa per les diverses encontrades catalanes.

Quan Catalunya tant esperava d'ell, la mort traïdora ens l'arrabassa jove, ben jove, als 47 anys. Haví nascut a Castelltersol, l'any 1870.

L'enterrament del president de la Mancomunitat constituí una manifestació de dol grandiosa, immensa, com mai s'hagués vist.

El cadavre va ésser traslladat de Castelltersol a Bar-

celona, i fou exposat al saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat de Catalunya, per on passà a retre-li son darrer tribut d'estimació tot el poble de Barcelona, tal era l'afecte que tothom professava al primer president de la Mancomunitat.

Tots els estaments de la ciutat, les classes, sens distinció de partits, concorregueren a acompanyar les despulles de l'il·lustre finat fins al lloc del repòs etern.

L'enterrament de l'immortal poeta de Catalunya, Mossèn Jacinto Verdaguer, no fou tan concorregut com el del president de la Mancomunitat Catalana. Això donarà idea palesa del que fou l'acte. Pot dir-se que tot Catalunya sentí el dolor d'una manera intensíssima, puix els telegrams adreçats a la família sumaren alguns milers.

EL DOCTOR MARTI i JULIA

Amb el doctor Martí i Julià ha perdut Catalunya una de les seves personalitats més fortes i més excelses. Insigne alienista, altíssim patriota, d'un esperit conreuatíssim i documentat, tingué el doctor Martí el gran mèrit de treure del seu propi fons les idees que desenrotllava i de no admetre mai res sense previament sotmetre-ho a una minuciosa i severa crítica. La seva mentalitat poderosa i veritablement original li permetia donar en tota avinentesa un juí propi, sovint sorprenent per la seva lucidesa i aguda penetració.

Afegeixi's a aquestes qualitats una visió ample i enlairada de les coses i dels homes i una recitit que no claudica, i es comprendrà com el seu parer, lluny sempre de la banalitat i de la grisor que no es vol comprometre, era esperat i buscat en tots els moments que s'esdevenia quelcom que feia vibrar les consciències. Guanyà, sinó l'admiració, el respecte del poble, malgrat que no s'inhibí mai de retreure-li amb patriciana noblesa les seves desviacions sentimentals. Recordi's que quan la mort de Salmerón, la seva fou potser la única veu que, tot i retent homenatge als prestigis del gran home, tingué el valor de precisar la significació política que per a Catalunya corresponia al darrer gest del

polític generós. El doctor Martí en aquella com en tantes altres ocasions es destrià, en aristocràtic aflament, del chor general de pòstumes admiracions i ditiràmiques alabances.

Intel·ligència permeable a tots els corrents, cor noble i lleal, mai l'estretor mental ni la mesquinesa no empeticiren la seva obra de escriptor i de conferenciant, on sols es troba incomprensió per a lo mediocre i severitat per a lo moralment anodí o fluix. La seva infrangible austeritat en l'actuació pública no és fruit de l'encongiment ni de la limitació, sinó resultat d'un sentiment clar i agut de la responsabilitat, sentiment que no l'abandona mai i que fa de la seva vida un espectacle estètic. La seva bondat inexhaurible no és ignocència, sinó exigència de la equitat que el seu esperit riquíssim sabrà traduir en actes d'insospitada delicadesa i de suprema elegància.

Civilitat afinada, aristocràcia mental, depuració, elevació moral, sensibilitat: heu's-aquí els trets dominants de la personalitat íntima del doctor Martí.

Salmerón Vinals

GLOSES FEMENINES

Erem, fa alguns dies, visitants d'una casa que és un estoig d'art, i la família que l'habita és de nobilíssima niçaga d'artistes catalans. Era de les nostres ànimes una unció quintaessenciada davant els retrats i memòries de personalitats que són gloria de Catalunya que han passat ja per aquest món, i de les que són contemporànies nostres i viuen els nostres dies.

Enraonàrem de les excel·lències de les races i de ço no assimilable d'elles a nostre mode d'ésser particular. . .

I vingué una comparança entre el caràcter afectuós argentí i el moltes vegades adust — principalment de la classe humil — de Catalunya. I unes anècdotes eren comentades que deien de l'obrer argentí qui era en tot hora considerat i atent i qui deixant el treball esdevenia un senyor, en llur gest i en llur indumentaria, mentres que de nostra terra era molt diferent ço que podia contar-se. Jo hauria judicat estremats els exemples que d'això se'ns exposaren si no haguessin eixit de boca i seny de persona catalaníssima com era la qui feia tals comentaris. Excuseu-me de no retreure'ls; si són tant generals, vosaltres mateixes podreu recordar-ne d'ells.

I, doncs, ens podrà semblar, millor o pitjor moralment, un tipus de raça que altra?

Jo crec en l'excel·lència del caràcter català. L'individu fa la col·lectivitat, i el poble de Catalunya ha donat en totes les èpoques proves magnífiques de la seva perso-

nalitat enlairada. Doncs, perquè no seràn casos aïllats els de les anècdotes de referència? Serà perquè el caràcter català té tota l'aspror de les seves muntanyes, alhora que la seva fortitut i la seva poesia? Que'l muntanyenc és fruit de la terra d'Otger i el de vora marina és un ànima gran qui eternament s'emmiralla en l'èpic Mediterrani, i d'aquí vindria la seva formació tan marcada, tan propia? . . .

Diuen que el català «té un rei al còs». De Barcelona, en deia Cervantes que és *archivo de la cortesía*. Diguem-hi nosaltres la nostra.

Estem enamorades de la manera d'ésser de Catalunya; la estimem amb tots sos defectes que són l'ombra que fa surar més il·luminades i glorioses les seves enormes virtuts; ambdues tendències les considerem patrimoni de nostra humana mesura. Ens donem compte de l'elaboració del tipus d'apariència uniforme que'n l'ésser moral humà va realitzant la civilització mundial i de la polidesa llur. Nosaltres devem voler per a nostra raça també aquesta polidesa agermanadora; però que no sigui solament superficial, i si ho fos la d'altri, sinó fruit de la realesa de les nostres intel·ligències i dels nostres sentiments. Amb això no faríem més que perpetuar la gloriosa història de Catalunya, les qualitats morals de la qual foren sempre de les capdavanteres en l'ascensió civilitzadora.

Carquem, doncs, sempre, per la nostra part, dins el nostre radi femení, eminentment afectiu, en nostres actes i paraules,

la conquesta, per a tots els cors, de totes les humanes virtuts; treballem sempre, amb voluntat i fè, per l'enaltiment, arreu, de la nostra dolcíssima i amada Catalunya.

ALIDÉ.

JARDINS OBLIDATS

Hi ha un vell jardí vora la Seu ple de misteri i poesia, sense un aucell, sense una veu, que ha captivat l'ànima mia.

Es un jardí esponjós i humit, florit de molces i gencianes, d'un dolç silenci, deixondit per l'aletieg de les campanes.

D'eixes campanes de ciutat pulcres, ingenues, infantines, que deixen polç de claretat sobre els jardins i les ruïnes.

En el suau arressament, de l'alta torre que'l resguarda, sembla daurat eternament per la patina de la tarda.

Hi ha un brollador que vessa atzur damunt l'adarga d'un sepulcre; hi ha un banc de marbre vora un mur de boix florit, tallat i pulcre.

Hi ha un vell xifrer assoleiat lligat de roses mig badades que sembla alçar-se enamorat del matíoc de les taulades.

Allí les flors, les pobres flors prenen colors de seda antiga; els arbres tenen esllangors d'abatiment i de fadiga.

Hi ha la tristesa del passat que va marcint totes les coses, cures d'acer i soletat, camins d'oblid orlats de roses.

On l'hora pura de l'amor sent la inquietud d'una mirada — dolça i serena de dolor, — d'alguna pàl·lida enclaustrada.

Jardí otomnal, vas de perfum, que recullint com una ofrena la tremolor d'un raig de llum, tota una casa n'enllumena.

— Humil, petita, monaca, de cambres blanques i oloroses, — on s'obre un gòtic finestral ple de glicines i de roses.

I on, a l'encant d'un vell retrat, pàl·lid i mort, d'una donzella, hi ha un vell armòniac accelerat per una mà trèmula i vella.

Hi ha un vell jardí vora la Seu que ha captivat l'ànima mia, — sense un aucell, sense una veu, — jardí d'ensomni i poesia.

Miquel de Palol

NOTA D'ART L'ENRIC FREXAS

« No se debe destruir por simple placer, sino en vista de una reconstrucción perfecta. »

F. AMEGHINO. — « Mi credo ».

El diumenge dia 15 del passat mes de juliol, convidats per mitjà d'una publicació insertada en la secció *lunerverias* dels diaris matutins, vàrem assistir, impositats pel deure amical i també pel deure patriòtic, a la traslladació de les despulles mortuòries de l'Enric Frexas, tretes del lloc on foren depositades ocasionalment ja fa una dotzena d'anys i traslladades al panteó social propietat del *Círculo de la Prensa* d'aquesta ciutat, on resten ja per sempre més.

Aquesta fúnebre cerimònia ha estat un modest, un pobríssim homenatge que'ls periodistes portenys, camarades admiradors de l'il·lustre crític d'art, han retut a la digna memòria del que fou llur company dilecte i mestre asciensat, subtil precursor i profeta certer a la vegada de molts dels avenços que han estat conquerits en l'ambient cultural d'aquesta gran metròpoli, malgrat la disbaixa de baixos i migrats prejudicis, — en mig d'ells, el malentès i pitjor malusat nacionalisme argentí, — que n'ha restat de ben importants i encara de molt a'ectius.

En Frexas, junt amb un altre crític musical de la mateixa època, anomenat Hartmann, també com ell desaparegut del món vivent, constituïen ambdós el moment culminant de la crítica portenya, justa, apta i entenimentada. El pensament escrit d'aquests dos varons anomenats just ara, era, amb clara transparència, la exacta opinió dels llegidors i oients de la passada època, quina podríem determinar amb el nom de «naixença artística argentina». Al cap d'avall el crític suprem, en tot cas que d'art es tracti, ho és el públic, quin ve a ésser l'únic qui accepta o rebutja per intuïció, emoció i voluntat pròpies. Pot dir-se, sens temença d'error, que a l'endurse'n la Mort els dos il·lustres jutjadors d'art, Frexas i Hartmann, la crítica bonaerense ha restat fins aquests moments gaire-bé d'òr·ena d'orientació estètica, essent ocupats llurs sitials, respectant-ne quiscuns de verdader mèrit i talent, per homes de més vanitat que saviduria.

En Frexas fou un home distingidíssim, poseïdor d'una cultura general ben ferma, d'un criteri reposat i serè, d'un talent de bona llei, d'un estil literari perfecte, i, junt totes aquestes ben estimades qualitats per a l'exercici de la seva professió, s'hi ajuntaven les característiques de la seva honorable modestia personal, inapropiada pels pseudo-superhomes.

En els seus escrits mai va vessar-hi ni odís, ni rencunies, ni prevencions partidàries, ni prejudicis, ni tossaderies d'escola o poble. Recordem que un jorn, quan un séu

compatrici li remerciava els conceptes escrits en una crònica judicativa que li féu, li respongué molt apenat: «no he fet més que complir exigentment amb el meu deure de periodista, escatimant-li adjectius que hauria empleat a no haver estat vostè confrare meu; ço vol dir que l'amistat no el marejava gens ni mica, i que poruc de esplendidesa informativa, es tancava austerament dins el séu concepte just, fins restant alabances a qui les mereixia; ni més ni menys.

Tant com periodista i crític d'art era en Frexas, abans de tot, altiu i noble gran senyor. A en Frexas se'l pot titllar resoltament de aristòcrata de la ploma, tal fou la seva manera pulcra d'expressar-se en tot cas, fins quan hi havia que esmenar fort i amb cruessa. En tots els seus comentaris, en les seves cròniques i en les seves crítiques, no

Enric Frexas.

hi veírem mai ni una petita mostra de apassionament, una insiniant espurna de verí. En els seus articles s'hi revelava sempre la influència d'un esperit superior qui aconsellava amb dolcesa i guiava amorosament. Corretgidor, canceller i mestre; tres condicions capdals de l'home aquell qui coneixia pregonament les responsabilitats greus de la seva delicadíssima tasca.

En Frexas, no era pas nat a Catalunya; fill de pare i mare catalans, va néixer casualment a Murcia. De molt jove va habitar la nostra ciutat comtal; allí va fer-se advocat; allí, periodista; allí, artífex de la paraula; allí, mestre en coses estètiques; allí, artista esperançat; i, finalment, allí, on va ésser pare de tres catalans, avui dispersos pel món. Com havem dit, en Frexas no era català pel dret que dona de ser-ho el registre cívic oficial, més ben cert que ho era espiritual i adoptivament com ho era en Robert, nat a Mèxic, i també ho és en Guimerà, nat a les Illes Canaries.

En l'acte de la traslladació dels restes, no hi havien pas aquells quins rebieren d'ell savies lliçons orientadores, ni l'acompanyaren tampoc molts de quins havia guiat pel camí segur que'ls conduïa al triomf de llurs anhels

de glòria, ni una majoria dels seus vells companys de tasca, ni aquells que'n vida es digueren sos amics, ni tampoc representants d'altres diaris.

La reduïda comitiva, en seguiment d'un cotxe grollerament engalanat, d'un color que ofenia a morts i vivents, on va posar-s'hi el caixó atravesat perquè just no hi cabia pas, arribà tristament solitaria fins on foren depositades les cendres del mestre Frexas.

Escoltàrem amb devoció quatre bells i eloqüents mots de recordança, que digueren els respectius representants del *Círculo de la Prensa* (Joaquim de Vedia), del gran diari *La Nación* (E. García Velloso), en quin va tascar des de la seva arribada a aquestes platges fins l'últim moment; de la *Sociedad Nacional de Autores* (Ezequiel Soria); i finalment, en nom dels amics (quins no hi anaren), en Carles Malagarriga.

La Mort va sobtar a en Frexas treballant, perquè mai de la vida havia deixat de fer-ho; i nosaltres el veírem en aquell transit final conservant encara la mà dreta, ivèrica i rígida, en bella i delicada actitud continuativa, com a punt de reprendre en ultratomba la noble tasca que tant el preocupà en vida.

SENSUS.

TASCA URGENT

No hi ha, a Catalunya, problema més urgent que'l de la llengua.

Quan els parlamentaris nacionalistes catalans pro'etitzen per un plaç breu la obtenció de l'Autonomia Catalana, l'hom reflexiu ha de pensar que això implicaria la prompta oficialitat del nostre idioma, o sigui son ús en totes les esferes de l'activitat, incloent les del govern i de l'administració públiques.

I, estem preparats per aital transformació de la vida del nostre país?

Malhauradament els elements directores del moviment nacionalista, en ses diverses tendències, s'han preocupat més, en general, de l'avenç polític que del resurgiment social, cercant els vots dels catalans a mb pre'erencia a la seva regeneració patriòtica; però, malgrat això, al'ún camí s'ha fet mercès a la benefactora tasca d'alta cultura de la Diputació de Barcelona i a la desinteressada actuació de qualques elements de la «Unió Catalanista», fundadors i principals sostenidors, fins fa poc, de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana.

La urgència del vital problema de reintegrar al nostre poble en l'ús complet de sa llengua, no ja sols en la intimitat de la família, sinó en totes les relacions parlades i escrites sobre ciència, art, literatura, indústria, comerç i plena vida social, totjust ara la comença a llucar el nostre poble. Per això van engroixint-se els rengles d'aquella benemèrita «Associació», creada per a fomentar

la catalanització de nostres escoles, veient-se ja avui, entre sos directores i adherits, elements dels més oposats matitzos i tendències, en tots els ordres.

Però, cal activar bon xic més aquest saludable desvetllament de consciència nacional, car seria verament dolorós que, a l'atènyer la reintegració de nostra personalitat col·lectiva, no poguéssim assentar-la damunt la base d'una veritable regeneració individual, exposant-nos així al perill de no poder

LLOANÇA A L'AUSENT

Dins la seva alba i severa sala de concerts, en l'Avinguda del Tibidabo, un cap-al-tard de maig, rosat i dolç com una naixença de aurora, l'impecable intèrpret de Beethoven, el varó preclar de Catalunya, amb el tresor del seu art divinament humà, amarat del més delicat sentiment feia inefables aquelles hores capvesprals a un nucli selectíssim de devots.

Com transportat en un món espiritual, en el més puríssim dels èxtasis, davant l'instrument sonor, el poeta del piano, amb tot l'amor de la seva ànima d'artista, resava dins son temple situat al peu de la muntanya catalana.

Resava a Grieg, en aquella *Primavera* tan formosa i plena d'encís on es vessluma miraculosament l'eclosió floral de la Natura a través el rosari de notes de cristall. Plorava amb Wagner, — per mitjà de la transcripció de Listz, — en aquella lenta desesperació de la mort d'Isolda per a la qual no hi ha conhort en la terra... I ens deia saviament, l'aristòcrata compositor, el diàleg alat i subtil de *La maja y el ruiseñor* amb tot el càlid ardor mediterrani i amb tota la sensitiva olor dels rojos clavells d'Iberia.

I després, encara, mentre la tarda moria en una dolçura d'iritzacions de perla, el gran pianista, al·lucinat i transfigurat, per virtut màgica de les seves mans i del seu cor, feu ressucitar la veu altíssima i angusta de Beethoven planant damunt el sacre silenci de la sala. I la veu poderosa i noble ho invadí tot... Era el plany de la *Patètica*, la sonata humaníssima, profunda i veementa, la qual, com en un somni d'amor in·finit, més perdurable que la Mort, àdhuc arrencava llàgrimes vives i candentes dels ulls entelats de l'Estimada morta...

I, — ah amat Ausent, exquisit Granados, per a qui avui, remembrant-ho, em manquen per a expressar-me mots de gratitud! — la sonata immortal fluïa vaga, immaterial, blannament martiritzatriu, passional, com una flama, i amb un dolor sense fi, sense fil...

J. J. J. J.

consolidar nostra llibertat política per manca de fonaments en l'esperit del poble.

Després de tot, cal tenir en compte que tot requeriment seriós per part nostra davant del centralisme en demanda del regoneixement de nostres drets, per ésser e'icaç, hauria de tenir per base la demostració palesa de voler exercitar-los en quant ens sigui possible; car, si voluntariament renunciem a fer valdre la nostra personalitat nacional en ço que no troba obstacles, com és, per exemple, l'ús de la llengua pròpia fóra de l'acció oficial, quina autoritat moral podrem tenir per a reclamar el regoneixement oficial de la mateixa?

Es, per això, essencial, que tot bon català, sigui del partit que's vulgui, secundi en la mida de ses forces l'acció recatalanitzadora de nostres escoles, veritables temples on s'hi ha de formar l'ànima de les noves generacions, cooperant-hi no sols amb sa contribució econòmica i la de tota la família (homes, dones, in·ants), sinó amb sa propaganda personal en totes ocasions, i, més que amb tot, amb son ferm propòsit d'aprendre degudament l'idioma patri per usar-lo arreu, parlant-lo i escrivint-lo sempre que les necessitats del comerç extern o els requeriments d'una raonable cortesia no ho facin absolutament inoportú.

Amb la cooperació de tots els bons patri-cis, l'«Associació Protectora de la Ensenyança Catalana» podria estendre la seva acció redemptora de nostra consciència pública, contribuint al progrés material i cultural de les escoles catalanes existents i fomentant-ne la creació d'altres i altres innombrables, en el Principat i en les terres germanes de Mallorca, València i Rosselló i àdhuc en els països estrangers on hi viuen colònies nombroses de catalans que no tenen dret a abandonar el conreu de la llengua pròpia, encara que'ls etzars de la vida els hagin obligat a l'ús freqüent d'altres llengües, tan estimables com se vulgui, però mai preferibles a l'heretada dels pares i apresada en el breçol.

Sols amb un treball intens, tant com abnegat i perseverant, arribarem a preparar

ALS NOSTRES LLEGIDORS

RESURGIMENT tenia el propòsit de augmentar el número de pàgines en aquest número, in·cial del seu segon any de vida; però les circumstàncies, verament sensibles, esdeving des amb la mort de dos dels homes més preclars de nostra patria, li han fet desistir d'aquell anhel vehementíssim, car és massa intens el dolor de Catalunya per a que no arribi fins a nosaltres. Els originals que hem hagut de retirar d'escriptors i poetes catalans, destinats a aquest número, els publicarem en el número prop·inent. Creiem que nostres il·lustres col·laboradors sabrán fer-se càrrec del sentiment que ens mou a l'adoptar aquesta decisió ---

amb temps el nostre poble per a fer-se digne de la seva integral lliberació, posant-lo en condicions de ben usar la seva llengua en tots els actes solemnes de la vida pública i privada, i redimint-lo de la vergonya de no poder-ho fer, com fins avui, perquè en l'escola no se li havia ensenyat.

M. Folguera i Durán

Del "Llibre de les Donzelles"

LA DONZELLA TIMIDA

No seré audaç del teu deseiximent ni de la teva gosadia, car l'ànima penetro del moment que'l teu sentit varia.

Perquè et coneixes tímida, has volgut celà als meus ulls la tímidesa. Puerilitat del gest irresolut que la fa encara més palesa!

L'INFANT i LA DONZELLA

Si veu l'infant, la donzella — ella qui adés era infant — d'un gest revolt l'agavella, jocunda i acariciant.

O, concordància divina que mostra, en un temps donat, un deix de gracia in·antina i un poc de maternitat!

ESTELA

S'és fosa en llunyania ta figura com una nau en el confi del mar; mes la teva presència aquí perdura pel baume que deixaves en passar; pel baume que assegura el teu record, entant se fa odorar.

L'OBLID

Dius: — Ja més d'ell no serà mon amor. I dic: — Si es forma de tantes maneres que ara és sobtat com un llamp cegador i ara pausat com les llums matineres, sobtadament, com un llamp, també fina, o lentament, com el dia qui mor. Mes, fins que d'ell no és perdut el record, incert i vague com una boirina, l'amor encara és mig viu i mig mort.

J. J. J. J.

INFORMACIO GENERAL

La Festa d'Infants i de Flors, celebrada al magnífic Parc Güell, de Barcelona, obtingué un èxit de concurrència i d'execució. Fou una festa fonament simpàtica pel lloc, pels actors i per la seva finalitat.

Acollats i uniformats hi havia els infants

que concorren a les escoles catalanes de Sant Jordi, dels Ateneus dels districtes II i VI, de Mossèn Cinto, Casal Català del districte II, d'en Ribes del carrer de Montcada i els de la Maternitat. Banderes, senyeres, garlandes i escuts de flors i una tarda esplèndida.

La gentada omplia més de la meitat de la gran plaça i el primer i segon passeigs que hi ha en anfiteatre. Una volior de gentils senyoretetes deturaven a tots els concurrents per a posar-los una bandereta catalana a la solapa a canvi d'un donatiu per a les escoles catalanes. Altres venien el volum de poesies «Infants i flors», amb composicions de coneguts i celebrats escriptors de la nostra terra.

La Coblà Principal, de La Bisbal, tocava sardanes que ballaven grandioses anelles de sardanistes; les colles de nois jugaven a «Arriscats» i a «La lloca»; les noietaes, dalt del cadafalc, varen cantar i representar la «Conversa del rei moro»; les noietaes del Casal del districte II, dirigides per la gentil mestra Ventura Martí, ballaren molt rebé «La Bullangera»; els nois i noietaes de la Schola Coral de Terrassa que dirigeix el mestre Llongueres, habillats amb molt de gust artístic, entonaren i accionaren graciosament les cançons, amb gestos, «Salta, salta, cavallet», «El que canten els ocells», «Ronda del faldellí», «Tiquitoqui» i «El cirerer», essent ovacionats. Entre aplaudiments, el Chor Infantil «Mossèn Cinto», dirigit per en Joà Tomàs, cantà «Petits plançons», «Fum-fum», «La nina

Durant la «Festa d'Infants i de Flors», celebrada en el parc Güell, a profit de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana.

—o— Una de les grans obres municipals, suara aprovada per l'Ajuntament de Barcelona, és l'iniciació de les obres preliminars de la casa de Correus i Telègrafs, que embellirà l'entrada de la Granvia Laietana. S'ha començat a construir la paret de tanca a l'entorn del solar, i es buida de terra per construir els semisoterranis que hi ha d'haver.

—o— A la sessió segona, celebrada a la Sala Mozart, de Barcelona, que l'erudit pianista Antoni Laporta dedicà als clavecinistes, hi mostrà exemples d'escola italiana i alemanya a mode de fer veure la tendència d'una i altra fins a l'aparició del piano.

El no tenir en Laporta a mà un clavi, feu que l'evolució no aparegués manifesta, car la sonoritat d'un Cua modern lleva la característica que el compositor donava a les seves obres comptant amb aquell instrument. Detotes maneres, tant aquest com el recital primer, han resultat interessantíssims, car en el segon, a més, en feu sentir d'en Frescobaldi, Rossi, Marcello, Scarlatti, Haendel, Hasse, Bach i Mozart, compresos entre els segles XVI, XVII i XVIII.

Del «Concert en re menor» de Bach, sols n'executà l'«Adagi» per inconvenients esdevinguts amb el quartet que havia d'acompanyar el restant, fent-ho a piano la senyoreta Rosa Cugat.

Aquesta i el mestre Laporta, de qui és aprofitada deixeble, interpretaren el «Concert en fa major», a dos pianos, de W. F. Bach, fill del gran compositor, del qual here-

tà sòlid estil segons pot veure's en aquesta i altres obres, encara que poques, que d'ell s'han escoltat.

En Laporta, al qual deu estimar-se aquesta mena de sessions per ésser altament educatives, rebé moltes felicitacions igual que per la presentació de la gentil pianista senyoreta Cugat, a la qual s'apreciaren mecanisme i facultats excel·lents per a lluir en l'avenir sense temença als debuts.

—o— Una catalana, la senyoreta Teresa Cortada, amb constància admirable i un estudi i talent gens comuns, va anar a Madrid, i entre mig de 230 opositores, ha estat la única mestra catalana que ha obtingut plaça amb 2.500 pessetes. Es filla de Tremp i actualment mestressa d'una de les escoles de Manresa.

—o— Amb el tema de «L'ànima artista», donà en Joà Llimona, al Sindicat d'Obres de l'Agulla, una conferència, en la qual digué belles coses, afirmant que en el món no hi ha res absolutament lleig, ja que tot ha sortit del Creador. La Bellesa és un dels atributs de la Divinitat i el pecat és la transgressió d'una llei, no essent lletges en sí les coses que l'ocasionen.

La tendència natural al goig no podem contradir-la, però si encarrilar-la, essent una de les orientacions la sensació artística. No tots els professionals de l'art són artistes. L'optimisme en la vida fa fruir molt més l'ànima d'artista.

El conferenciant parlà de les aplicacions pràctiques que en la noia i en la dona té el despertar-se l'ànima d'artista, revelant-se com una novitat l'espectacle de la Natura-lesa i dels edificis. La netedat és el principal i l'art és qüestió de gust. La dona té dret a enjoiar-se amb mida. Fent la llar alegre s'arranjaria bona cosa el problema social.

Detallà en Llimona la importància que en l'embelliment domèstic tenen la llum, el color, les proporcions i l'estil, i acabà remarcant la conveniència que es dongui a les dones el sentit de la bellesa que al despertar en elles l'ànima d'artista els farà tenir un nou goig.

La disertació d'en Joà Llimona fou esmaltada amb acertades anècdotes i acudits i dita amb delectable familiaritat.

—o— Durant la tornaboda de la festa major de Sant Quirze de Besora, l'Orfeó Muntanyenc donà un escullit concert de peses corals a veus soles i amb acompanyament de la orquestra Selvatana, de Cassà de la Selva; resultà un gros èxit, essent molt ovacionada la nombrosa secció de noies, que es presentava per primera vegada en públic, formant un total de 92 orfeonistes.

La Senyera ostentava la bella llaçada que l'Ajuntament de Barcelona li regalà amb motiu de la gran festa d'homenatge al mestre Millet.

—o— Continuant la campanya contra les mosques iniciada pel Laboratori Provincial d'Higiene de Barcelona, l'Agrupació Ex-

DE CATALUNYA

i el moliner», «La mort del porc» i «L'Emigrant». I mentre cantava l'«Himne Infantil», d'en Millet, els alumnes del Col·legi Sant Jordi varen vestir de ginesta i clavells vermells les quatre barres d'un grandios escut de Catalunya.

En un intermedi entraren a la gran plaça uns «Gegants» precedits del «Patufet» i una colla de nans, promovent gran gatzara. Les nenes de la Maternitat en restaren astorades; no sabien donar-se compte clar què cosa era aquella «gent estranya». Mai ho havien vist. Calgué que la monja els ho expliqués. Demanaren que anessin a la Maternitat per a que ho poguessin veure llurs companyones que no eren allí.

Hi hagué exercici de gimnasia sueca pels alumnes de les Escoles dels districtes II i VI, i un xamós concurs de sardanistes infantils; sent concedida, als que millor ballaren, la «Copa Patufet», entre una grossa ovació.

L'Orfeó Gracienc, dirigit pel mestre Balcells, fou molt aplaudit al cantar «Voltant la Senyera», «Els tres tambors», «Muntanyes regalades», «Sant Josep i Sant Joan», «Sota l'Olm», «Plany» i «Les ginesteres». En agraïment a tan desinteressada cooperació, enmig d'una grossa ovació les senyorettes del Grup

Feminal posaren a la Senyera una rica llaçada que elles havien brodat.

Orfeó i cobla executaren les sardanes «L'estiuada», «Blavor de mar», «La cançó nostra» i «Cants de la terra», essent ballades per grandioses anelles de sardanistes.

Desenvolupant una de les parts del programa selectíssim que's confeccionà en el Teatre Grec del Parc Güell de Barcelona.

curcionista de Reus ha preparat la celebració de la segona Exposició monogràfica de la lluita contra les mosques. La primera Exposició es va celebrar amb gran succés a Barcelona, al Palau de la Generalitat de Catalunya, sota la direcció del Laboratori Provincial de Higiene. Per a concórrer a aquesta manifestació higiènica que es celebra d'acord amb el Laboratori esmentat, bon nombre de industrials sol·licitaren la inclusió en les llistes d'expositors, donant amb això una prova d'alt patriotisme.

A més, la Mancomunitat de Catalunya i l'ajuntament de Reus, han subvencionat la dita Exposició, per a aconseguir l'èxit que per la seva transcendència social mereix.

—o— Es tanta la popularitat i la importància social que es concedeix a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per la Dòna, que són 35 ja les persones que contribueixen, amb 5.000 pessetes cada una, a la construcció del nou Palau de la Cultura de la Dòna Catalana, que es començarà de seguida, a Barcelona, al carrer de Sant Pere més baix, cantonada al de Montjuïc. Serà digne de la institució. Tota la organització i serveis estaràn perfectament atesos. Hi haurà una sala d'actes per 2.000 persones.

—o— Són en alt grau interessants els dos últims volums publicats, a Barcelona, per la «Col·lecció popular dels coneixements indispensables» que, amb el títol genèric «Minerva», ve publicant el Consell de Pedagogia.

Un d'ells és consagrat a les «Frases famoses» i l'altre a la «Lingüística», essent els seus autors, respectivament, don Lluís Segalà i Estalella i don Lluís Nicolau d'Olwer, membres ambdós de l'Institut d'Estudis Catalans.

«Frases famoses», és una interessantíssima selecció de les clàssiques i estrangeres d'ús més comú, apareixent en l'obra el text original, la traducció catalana i una explicació bio-bibliogràfica quan el cas ho requereix. Donada la competència del doctor Segalà en qüestions d'alta crítica i la seva especialització en els estudis clàssics, no és necessari insistir sobre el mèrit i la utilitat de l'obra, en la qual troba el lector, com en la major part de les precedents, una Bibliografia per consulta dels que desitgin ampliar els seus coneixements en la matèria.

«Lingüística», del senyor Nicolau d'Olwer, és un petit manual perfecte destinat a prestar grans serveis a la difusió de tan interessant ciència. Es divideix en tres parts: I Què és una llengua; II Classificació dels llenguatges; III Origen del llenguatge. Cada una de les tres parts conté diversos mapes, amb la indicació del repartiment de les famílies lingüístiques en son aspecte general i en els particulars. De la «Lingüística» del senyor Nicolau pot dir-se que és una petita obra mestra de claretat i mètode, que fa honor a son autor i a la col·lecció de la qual forma part.

La festa fou molt simpàtica, i atractiva pels infantons que hi prengueren part, altament lloable per la seva catalanitat, higiènica per fer-se a l'aire lliure, en plena muntanya; digne de protecció per la finalitat, i esplèndida i magnífica pel lloc on es realitzà.

—o— Ens arriben noves d'un fet lamentabilíssim ocorregut a Barcelona, provocat per la ineducació i la lascívia simiesca d'uns individus que, parlant en castellà, s'entretien importunant les jovenetes que passen per la Rambla. No contentant-se els esmentats subjectes amb les paraules, en el seu atàvic tarannar de *conquistadores* arribaren als excessos.

Aquest espectacle indecorós que, segons reflex de la premsa madrilenya, és ja comú en la capital d'Espanya, les nostres tradicions de cortesia no el poden tolerar. Per això, una de les jovenetes tan grollerament insultades respongué a l'insult amb un revés, trobant de seguit entre els passants qui aplaudia la seva digna actitud i es posà al seu costat. Aleshores el subjecte foraster tan justament bofetejat, al veure que un cavaller sortia a la defensa d'una dama ofesa — com prediquen que s'ha de fer els drames del seu país — cregué del cas agredir-lo, armant-se, amb tal motiu, una batussa a cops de puny.

Es realment revoltant que hi hagi persones que es creguin en el dret de mancar al decòrum de la manera que ho fan certs subjectes, a imitació dels *señoritos bien* que tan sovint han merescut fortes censures dels diaris de Madrid. I ho és més encara si està en compte la circumstància d'ésser normalment individus sobrevinguts a la nostra terra els culpables de semblants escandalosos fets.

TALASSA

(Del llibre inèdit «Hores Poètiques»)

Com les passades de dolça aulètrida,
somnia alifres omplen l'atmòsfera.
L'aer s'adorm en el nimbe
de la llum esmortida de Febus.

Semblen els núvols florides càstules
que estén la sacra dea Ambològera
sobre la tarda qui a'ina,
com un chor d'amorosos precludis.

Canten gojoses les occiànides
entre els nenufres de les llurs cèl·lules;
llums coralines s'escampen
per les llenques daurades dels cirrus.

Dins la llunyaria de linies tèrboles
regna el miracle d'etera empsicosi:
entra en el còs de les aigües
l'esperit de les bromes hidròfil.

Munten i cauen les aigües trèmules,
alcen ver l'aer llur veu ondissona.
Vénen del lluny les nereides
com esteles dels nautes extàtics.

Roques monstrooses resembren hímnodes,
domes, agulles d'immenses àbsides,
alts i solemnes cimboris
i cloquers d'ogival harmonia.

Dòlmens litúrgics, grosses piràmides,
conus diabòlics, enormes pèrtigues
semblen gojar sota el nimbe
de les randes eternes d'escuma.

Tenen per basa masses granítiques,
jadis, turqueses i lapis-làzulis:
ornen les mudes del temple
malaquites, corals i carbuncles.

Llargues, confuses, fosques antí·enes
sota les goles de fredes gàrgoles
brunzen llur prosa terrible,
que s'emporta el sospir de Favoni.

Cau per les roques l'aigua fresquívola
com si vessessin glaçades àmfores
gaies i brunes almees,
en la gloria inefable del ritme.

Mor el capvespre. Nit. Isis pàl·lida
llença frangible llum neomènica,
càntic de les fa·alories
nocturnals de les boires i els núvols.

Grans voladurries de lleus libèl·lules,
cauen estrelles auries i erràtiques:
obre el blancall de sa ruta,
de Junó la Galaxia abundosa.

Rosa d'enigmes, canta en les plèiades
l'himne sens notes que oi Pitàgores,
forma l'agut de l'orquestra
la mudesa solemne d'Alciona.

Baix les trinacries ones blavíssimes,
brunz de Vulcanus l'alta torèutica;
ronquen les fargues, i moren
llurs ressons en el bories i l'austre.

Passen joïoses les nou castàlides,
lleus s'esvaneixen amb vol de sílfida.
Focs i flametes s'esmunyen
sobre el vertiç mogut de les ones.

Cauen les Hores. Neptunus àrbitre,
rei de l'immensa substància líquida,
posa els satèl·lits d'Eolus
baix les ordes rosades d'Angelia.

Triumfen les flames d'Helios esplèndides,
fimbra en les aigües canturia fúlgida.
Una harmonia blau-verda
s'estremeix sota l'auria clariana.

L'ànima eterna, la força psíquica
qui entre les aigües dormí recòndita,
vola com dea sagrada
per damunt la maror del poema!

JERONI ZANNÉ.

ENLAIRE ELS CORS

Aquells que bateguen frisosos, anhelants
de la lliberació de Catalunya, tenen ja motius
sobrats per a sentir-se gojosos davant
dels avenços que s'han fet en el camí de les
reivindicacions de les nacionalitats ibèriques.

Els capdavanters de la nostra, convençuts
de que l'autonomia de la terra catalana no
es logrària fàcilment i que assolida no arre-
laria prou fort per suportar les embranzides
que li portarien els vents d'oïts i malvestats
que el planell Central li adreçaria, han
estès el camp de sa activitat a altres terres, i
altres gents com la nostra senten ansies de
deslliurament: Basconia, la primera, la terra
dels furs i de les llibertats; Valencia, l'horta
hermosa, que serva des de sa reconquesta
l'esperit lliberal del rei Jaume que li donà
personalitat i fesomia propies; Aragó, la
patria dels *Padillas* i *Lanuzas*, que recorda
encara sanglotant com ses llibertats foren
portades a l'afrontós patíbul i destruïdes per
la mà del butxi castellà, a la veu de nostres
homes polítics s'han redreçat plenes de vi-
rior reclamant, com Catalunya, el regonei-
xement integral de sa autonomia.

De la terra andaluça, des de Córdoba i
Sevilla; de la Galicia, des de Corunya i Vigo,
i fins en plena Castella a Valladolid, s'han
aixecat veus formidables, qual ressó no tar-
darà en oir-se, que demanen també el regonei-
xement de les respectives llibertats regionals.

Aquest chor de veus, d'aspiracions i de
exigencies, ressona per tot arreu, i fins ha
portat l'esverament dels governants, i fa
esperar greus adveniments per a dins de poc,
que ja l'il·lustre Cambó predigué en son fa-
mós discurs de Masnou, assegurant l'assoli-
ment del regoneixement de l'autonomia in-

tegral de Catalunya per un temps que han
de viure fins els més ancians de sos oients.

I Catalunya l'obtindrà i tornarà a ésser
rica i plena, perquè, en el juny que hem pas-
sat, tots han fet sa feina; i així veiem que
mentres la política, recorrent totes les valls
i afraus de la terra, ha unificat els sentiments
del poble català, de per tot arreu han sortit
multitud d'Orfeons que, com el del mestre
Millet, són els despertadors de les fibres pa-
triòtiques de nostra gent; i a la vegada que
la gloriosa Mancomunitat ha desvetllat l'a'any
al major saber, establint el famós Institut
d'Estudis, amb una nodrida biblioteca d'obres
escullides de les ciències modernes; i una Un-
iversitat Industrial, fundacions que'n donaràn
homes assabentats en totes les branques del
saber, pràctics que menin nostres indústries
a poquer competir amb ses similars de l'es-
tranger. I s'han creat, per sentiment popu-
lar, una Escola de Cultura per a la dòna; una
societat de protecció a la vellesa; premi a la
educació musical, per iniciativa de la excel-
sa Maria Barrientos; i una escola del teatre,
allunyada de totes les acadèmies oficials de
l'antigor; i, per damunt de totes aquestes,
una Associació Protectora de la Ensenyança
Catalana, pedra angular de l'edifici que'ls
bons patricis basteixen per al palau inde-
structible de nostra nacionalitat.

Les ansies de renovació abraçen tots els es-
taments, totes les branques del saber humà,
tots els sentiments del cor de l'home que duen
als pobles a son engrandiment i benestar.

Catalunya, ja avui no és considerada la
revoltosa del passat; ans el contrari: se la
escolta i se la respecta, perquè ja tots aquells
que la injuriaven han regonegut que a l'aspi-
rar a son complet deslliurament, ha procurat
i procura igual pervindre a a totes les re-
gions d'Espanya que la dissort ens a'flegeixen.

Aquesta resposta dels de fóra de nostres
llindars i l'afecte intens dels de dins, de tots
els bons catalans, donen fonda confiança en
les promeses d'en Cambó.

Es just, doncs, que, refermant'els-hi nostra
ferma adhesió, diguem com al principi: Sur-
sum corda.

ANTONI DE P. ALEU.

ANTIGUITAT DELS GREMIS

A Barcelona hi veiem que molt dels seus prin-
cipis se donà importància a les arts i oficis,
formant amb llurs individus al cap del govern,
convertint-los en lleisladors i en regidors de la
societat barcelonina.

Els monuments més antics que sobre d'això
tenim són el privilegi de pau i de treva que
donà a aquesta ciutat el rei en Pere II en 1200,
en el que se nomenen diferents oficis d'artesans,
i la fundació d'un benefici fet en 1208 pels
confreres del gremi de sabaters.

D'aquesta època ençà abunden els privilegis
i còduls en que s'esmenten d'altres oficis agre-
miats, venint a demostrar-se que cada dia au-
gmentava l'importància d'aquestes corporacions
i el nombre de les mateixes.

Anècdotes d'en Fontova contades per un séu fill

Una volta vaig sentir dir quelcom que'm mortificà. Parlaven uns quants comedians, de lo identificats que estaven els braus actors d'aquella famosa i simpàtica companyia, avui desapareguda, amb els rols que desempenyaven, i, com que no hi ha pitjor falca que la de la mateixa fusta, tal volta amb l'intent de restar bon xic el mèrit d'aquelles eminències, deien que sa brillantor la devien en gran part als no menys famosos escriptors autors d'aquelles obres que tant enaltiren el naixent Teatre Català, puix les escrivièn fet els tipus de sobrenatural de cada actor.

Naturalment, que no puc pas negar que dins d'aqueixa crítica hi havia quelcom de cert. Autors i actors s'agermanaren i els uns ajudaven als altres; més com conseqüència absoluta no puc pas avenir-m'hi. En Frederic Soler (Pitarra) fou el que més s'hi agermanava; més, amb tot, vaig a demostrar que moltes vegades fallava eixa conseqüència.

Quan en Pitarra donà son darrer cop de ploma al famós drama «Senyora i Majora», digué a en Fontova:

— Vaja, Fontova, he escrit un rol per a vostè, que s'en uclarà els dits.

— De debò? A veure — digué en Fontova.

— No, no pas encara. Espera la lectura del drama, i ja m'ho sabrà dir.

Arribat el jorn, en l'escenari del «Romea», just enfront de la conxa de l'apuntador, hi havia la taula (històrica per cert) amb aquell vert tapet de panyo. Rodejant la taula hi havia tota la companyia, que anava seguint, amb son rol a la mà, el curs de les escenes, i al mig en Pitarra, que amb bona entonació anava declamant, bò i llegint el drama. Quin respecte causava aquell grop de gegants d'aquell esfumat art! De veu sols s'en sentia una: la de l'autor; emperò a mida que anava endinsant-se la obra i desenrotllant-se les situacions escèniques, com parlaven totes aquelles fesomies! Tots somniaven, sense adonar-se'n, identificant-se dintre sos respectius rols.

A la mig tremolosa veu d'en Pitarra, tantost vèieu cares feréstegues, rialleres, plenes d'esperit, d'amargura, d'amor, i fins sentieu castanyear les dents de quiscuna fesomia plena d'odi.

Acabat de llegir el primer acte, un «Ahl» com qui es desprèn d'un feixuc pes, s'escapava del pit de tots aquells sers que de cop tornaven a ser els homes d'abans. Curt silenci i caragolament dels imprescindibles cigarrets. Allí començava una amigable crítica, tan amigable com curta. I així succeïa durant el curs dels actes restants.

Finalitzada la llegida, en Pitarra s'encarà amb en Fontova, que havia quedat amb els colzes apuntats sobre la taula, apoiant-se el cap entre ses mans. Estava pensatiu.

— I bé; què me'n diu d'aquest «Don Pere» que li he escrit?

— Què li dic? Que s'ha equivocat de mig

a mig. Si vol que'l faci, el faré; però consti que'l rol no és per a mi.

— I ara! — saltà en Pitarra. — Que no és per a vostè? I doncs, per qui serà?

— Per en Soler. Què hi dius tu, Xiscle? (1).

— Estic amb tu. Això és un genèric com una casa, — digué en Soler.

— I amb ribets de galàn — a'egi en Fontova.

— Està bé, — digué en Pitarra; — més, i llavors què hi farà vostè, Fontova?

— Jo? res. Descansaré; que a fè de neu ho necessito.

— Oh, cà! No hi pensi, — exclamà en Pitarra. — Ja que no vol el rol de «Don Pere», prengui'n un altre; trii.

— Es dir que no em vol deixar descansar? Està molt bé. Doncs, trio: el «Roig», el «Guardabosc», o el «Moliner».

En Fontova, en el «Moliner» del drama «Senyora i Majora» d'en Frederic Soler (Pitarra).

— I ara! Que s'ha tornat boig? — digué en Pitarra. — El «Roig» és un traïdor, calcat per en Llimona. Els altres dos, són dos partiquins.

— Si? I què! Faré un partiquin... qual-sevol dels dos. El «Moliner». Ja està dit, i no torno enrera.

— Bueno, bueno; no ens en'adem per tan poca cosa. Al segon acte li allargaré la escena primera.

— Com vostè vullga; però no'm faci cansar. El grop va disoldre's. En Pitarra sorti, capficat i visiblement contrariat.

L'èxit fou brillant, i el públic i premsa feu una mani'estació a tots i molt especialment a en Fontova, que feu una veritable creació d'un rol insignificant, creant al mateix temps un dels séus més genials tipus. Quantes companyies catalanes han representat després d'aquella data dita obra, s'han encarregat sempre més del rol del «Moliner»

(1) Nom familiar que donaven a en Soler els séus amics.

el primer actor o director de la companyia, no per ser el moliner, sinó per ser el paper d'en Fontova.

El único actor que ha encarnado un Ciuttital como yo lo concebí. ha sido Fontova.

Aqueixes paraules foren dites, fa molts anys, per l'autor de *Don Juan Tenorio*, el celebrat poeta don Josep Zorrilla, entre un grup d'amics reunits a casa en Mitjans al carrer Ample.

I a fè de neu, bé l'han representat d'actors, de des de sa estrena! Però esgarri'a el pensar la interpretació que donen a aquest personatge.

Recordo que fa molts anys l'havien amanerat d'un mode tal, que feia escurxir. Però a mida que ha anat transcorrent el temps, l'han fet un veritable pallaso, a tal punt que avui ja ni és sombra dels que jo havia vist en ma in'antesa. I crec amb tota fermesa que si avui algún actor interpretava aqueix rol, tal com l'autor l'havia somniat, no agradaria poc ni molt.

En Fontova el pintava un aventurer italià de feréstec esguard. Tal volta s'havia inspirat amb l'idea d'algún soldadot italià dels que junts amb els espanyols guerrejaven a Italia vers l'any 1535; un valent de aquells que al desenvainar la espasa no contava el nombre d'enemics, aimant d'aventures i pillatge, però fanàtic i espantadís amb tot ço que tanqués arts de bruixeria, contes de coses de l'altre món, i fantasmes.

Feia fredat son ésser. Me sembla veure'l encara al segon acte, a l'agarrotar a don Lluís Mejía.

D'això s'en curaven els comparses. En Fontova li interceptava el pas posant-li el canó d'un pistolot descomunal al pit. Així, bò i reculant feien mutis, acompanyats de les estridents riallades de don Joan.

A l'aparició de l'estatua del Comendador, aquell Ciutti no corria, no s'amazava sota la taula, en fi, no feia tot aquell aixam de ximpleries que avui fan els Ciuttis de moda. Es quedava literalment clavat. Se li notava l'esfereïment pels ulls, per la boca; fins haurieu dit que canviava de color i que els cabells se li erissaven. Deixava caure el plat amb les viandes — sense llençar-ho, — i reculant, reculant, arribava a la porta lateral, i una volta allà es girava i desapareixia apressuradament, bò i fent-se la senyal de la creu. Això sols pintava el tipus, i crec que un home del tremp de don Joan no s'hauria avingut mai a tenir per criat — que moltes voltes venia a ésser son escuder — a un subjecte empeltat de putxinel·li. Fou ultra creació que s'esfumava al desaparèixer en Fontova de la companyia castellana que en altra època alternava amb la catalana, instal·lades al teatre «Romea».

Tot això ho dedico a aquells desventurats actors de que abans he fet referència.

En Fontova no necessitava que li escrivissin els rols. Artista de cor, s'imposava del séu i de la obra en general.

CONRAD FONTOVA.

L'excelsa cantatriu María Barrientos, i l'Orfeó Català, durant l'execució del «Cant dels aucells», en la festa celebrada el dia 1 en el Coliseo.

LA DARRERA FAÇANYA

No podríem restar indiferents davant d'un fet vergonyós, que posà de manifest la incompatibilitat de certs temperaments barruers, amb la nostra peculiar manera d'ésser. Aquest fet, que entra de ple a la categoria de groller, ha ocorregut amb motiu d'una festa benèfica organitzada per elements de la col·lectivitat espanyola, en el teatre Coliseo, la vetlla del primer d'agost.

Per tal festa va ésser sol·licitat el concurs de nostra excelsa compatriota María Barrientos, qui accedí gustosament i amb gest digne d'alabança. La senyora Barrientos trià, per a cantar-les en tal vetllada, entre altres composicions, «El cant dels aucells», d'en Millet, i el «Plany», i es dirigí a la junta directiva de l'Orfeó Català sol·licitant aquest per a acompanyar-la en l'execució de les cançons catalanes. Així es convingué, i s'entregà el programa a la comissió organitzadora que l'acceptà, naturalment, amb molta complacència.

Així les coses, els assaigs entre la senyora Barrientos i l'Orfeó començaren, els dies passaven i tot semblava anar bé i en perfecta harmonia. Però un dia començà a córrer la veu de que no's deixaria cantar el «Plany», per tractar-se d'un cant *subversiu*, i més encara, esgarrifeu-vos! *separatista*, i que si es cantava, allò seria un nou *Waterloo*. Davant aquests rumors *greuissims*, la junta

de l'Orfeó cregué prudent avisar-ho a la senyora Barrientos, i aquesta per tota contesta, i qui sab si amb ironia, digué resoltament: «Si, senyors, cantarem el «Plany»; no faltava més.»

Amb això eis rumors corrien amb persistència alarmanant i s'ordenà la moyilització de totes les forces per a impedir es cantés la cançó inofensiva. Tothom fou posat en peu de guerra i la diplomàcia treballava sens descans.

Arribà la vetlla de la festa. Els programes portaven la paraula fatídica i punible: «Plany». No hi havia dubte, es cantava. El teatre s'ompli de gom a gom d'un públic selecte atret per l'anunci de que la gran cantatriu catalana hi prenia part.

Pel vestíbol, pels passadïços, per les llotges i galeries no's parlava d'altra cosa que del «Plany». «Es cantarà? No es cantarà, deien els *hidalgos*. «Ja ho crec que's cantarà!» afegien els nostres.

Començà la festa i els cors glatién d'expectació enguniosa. Mentre en el marc escènic els artistes desgravaven les seves parts respectives, l'element diplomàtic consular i anexas, en plena activitat, removia consciències, violentava cervells, no sabent en definitiva quina resolució adoptar. Els emissaris enviats al *camerí* de la gran artista, tornaven tristos i compungits. Què fer? Mancaven sols breus minuts per a tocar-li el torn a la Barrientos. I es decidí un suprem esforç. Una verdadera ambaixada s'encaninà vers el

camerí, i, després del cerimonial acostumat en tals casos, parlà gravement el cap de l'ambaixada, invocant la pròpia investidura, l'honor de la patria llur i no sè quantes coses més, per acabar suplicant, per la *patria intangible*, a la senyora Barrientos, que desistís de cantar el *lamento*.

La dignitat artística i, pot-ser, patriòtica de la gran cantatriu, es sublevà amb ira concentrada, front la extemporània i grollera petició, car no pogué contenir, després de l'assentiment forçat a la demanda, aquestes paraules que havien de fer pujar el foc de la vergonya al rostre dels seus visitants: «En cap país del món, les autoritats, ni cap altre element, m'han vingut a demanar la modificació d'un programa que jo hagi confeccionat.»

Heu's-aquí com fou prohibit el «Plany», no per les autoritats d'aquest país nobilíssim que tan bé sab distingir-nos, sinó pels representants de l'estat que'ns reté el nostre patrimoni nacional. Fins a aquesta terra de llibertat no'ns deixen viure... Pobres! Es creuen així ofegar els nostres sentiments, les nostres vehementíssimes ansies de llibertat, i no fan més que abrandar-les amb el seu procedir draconianà.

La lletra del «Plany» la duem arrapada a l'ànima i no hi ha esforç humà capaç d'arrebassar-nos-la. Què hi fa que no's cantés un cop més si el seu esperit ens acompanya arreu i a tothora!

La columna catalana en la manifestació de simpatia a França, acte imponent que's realitzà el dia 15 de juliol commemorant la presa de la Bastilla.

«Catalunya, en altre temps,
ella sola es governava
i es feien les seves lleis
en sa llengua i no en cap altra.»

proclamen les estrofes elegíiques de la cançó popular, i el Plany es fa intensísim al tornar:

«Plora, plora Catalunya,
que ja no et governes ara.»

No, catalans, no plorem, que el plorar
vol dir retiment. Ja ha passat l'època ro-

màntica de les lamentacions patriòtiques. Ara som forts, no retuts. Per'xò tremolen els nostres enemics. Entonem amb veu vibrant l'himne de gloria del nostre resurgiment nacional, i si «Catalunya en altre temps ella sola es governava», Catalunya obira ja el retorn a la seva sobirania i tornarà a governar-se, no'n dubteu pas, i referarà ses lleis en sa llengua i no en cap altra», mal que els pesi als nostres enemics seculars.

H. NADAL i MALLOL.

Integraven el programa diversos elements de l'entitat i notables artistes que volentrosament prestaren el seu concurs, essent tots aplaudits per la concurrència.

El notable violinista en Josep Farga, que en altra ocasió ja se l'havia aplaudit en el mateix lloc, deixà una gratíssima impressió als assistents a la festa, per la seva interpretació fàcil i plena de matizos, evidenciant una vegada més el seu domini del violí.

La senyora Carme Aznar, a qui estava encomanada una part del programa, no hi pogué pendre part. Fou una contrarietat que tots els assistents varen deplorar i altrament tenint en compte el fi benèfic de la festa, finalitat que tots hem d'apoiar, emprò amb una part de sacrifici moral i material.

o o o

L'endemà de l'enutjós incident ocorregut en el teatre Coliseo, l'exímia cantatriu catalaníssima, María Barrientos, embarcà en el «Reina Victoria Eugenia» envers la Catalunya que tant estima, per a passar, sota el cel de la patria, una temporada en apacible sojorn.

o o o

El notabilíssim dibuixant qui firma Joànet d'Ivori, ha estat nomenat director artístic del popular setmanari humorístic de Barcelona «Cuca Fera».

NOTICIES

Amb motiu de la efemèrides gloriosa de la revolució francesa, s'organitzà en aquesta capital una gran manifestació de simpatia a la noble i lliberalíssima França, el dia 15 del passat juliol.

L'acte resultà de proporcions immenses, com poques vegades s'hagi vist, prenent-hi part mantes i heterogenies col·lectivitats, amb les senyeres respectives al front.

Nosaltres, els catalans, també hi concorreguérem amb l'ensinya de les quatre barres per guiatge, fent honor a l'argentina i a la francesa. La columna catalana, que no baixaria de mil manifestants, fou aclamada entusiasmatament i la nostra bella ensenya fou objecte de cordialíssimes manifestacions de homenatge. Quin goig pel nostre cor de pa-

tristes veure'ns aclamats per la multitud com a catalans, com a fills de la Nació Catalana, tal com si la nostra patria gaudís de la llibertat absoluta que té dret com els demés pobles del món que són àrbrits de llurs destins.

o o o

El dissabte dia 4 del present mes tingué lloc en el Casal Català una vetllada organitzada a l'objecte de recollir cabals destinats al «Premi República Argentina», creat per la Delegació de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana d'aquesta ciutat.

El vispresident del Casal, en Teodor Banús, obrí l'acte amb un bonic parlament, glosant amb paraula brillant la tasca de la Associació Protectora, a la que'l Casal i els seus associats mai han regatejat llur cooperació.

Així mateix en Joan d'Ivori és nomenat dibuixant únic de l'Institut d'Estudis Catalans.

Aquestes distincions honrosíssimes a l'amic Vila, ens omplen de joia i li en transmetem la expressió amb cordialitat.

DE BAHIA BLANCA

Nostre compatrici, el senyor J. B. Aubert, ha posat en circulació una *Gula* de la ciutat de Bahía Blanca, que està obtenint bon èxit per ésser la més completa i pràctica de totes les fins ara publicades.

o o o

Amb escassa concurrència es celebrà, en el Casal Català, l'assamblea de renovació de càrrecs, resultant triomfadors els compatricis següents: Enric Obiol, president; Joan Torra Pedrol, vispresident; Pere Taberner, tresorer; Eernat Paesa, secretari; Avel·lí Vilà, sotsecretari; A. Feliu, bibliotecari; S. Tort, M. Galindo, Josep Serra i F. Feliu, vocals.

DE IQUIQUE

Catalunya, que des de fa anys soporta tots els procediments coercitius dels governs de Castella, ha sabut mantenir amb arduesa la força de la seva idealitat. Es per'xò que veiem diversos agrupaments de catalans que, lluny de la patria, treballen amb tota la fermesa i plètèrics d'entusiasme per la lliberació de Catalunya.

Als catalans d'Iquique, que sempre els ha distingit una ben fonda catalanitat, sols els mancava azermanar-se, i entenent-ho així uns bons patriotes s'han constituït en entitat, i a l'e'ecte han creat un «Eistol Nacionalista Català», noa baluart aixecat per l'ardida joventut catalana d'aquest poble.

El dia primer de juliol va quedar constituït el consell directiu de la següent faïçó: President, Antoni Torrents; tresorer, Joan Cordomi; secretari, Genís Mayolas; vocal primer, J. Martori Vila; vocalsegon, F. Robert.

El patriotisme i abnegació dels elements que s'han emprès la tasca de dirigir els a'ers de la novella entitat, són una garantia i ensems una prometedora esperança de lo mól't i mól't que's treballarà. Un dels primers acords que ha pres la naixenta entitat, ha estat el de dedicar un record a la memoria del gran Conseller en Cap en Ra'el de Casanova, i a tal objecte s'enviarà una artística ofrena per a ser colocada al pe del monument del de'ensor de la llibertat de Catalunya.

o o o

Ha despertat una fonda corrent de simpatia el gest generós i patriòtic d'un fervent català resident entre nosaltres, el comerciant Enric Siqués, qui ha fet donació a l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana de Barcelona de la quantitat de mil pessetes,

amb destí als concursos anyals de pedagogia que celebra dita corporació.

Podem estar orgullosos els catalans de Iquique de comptar entre nosaltres a germans que, desproveïts de tota banalitat, aporten llurs cabals a l'obra de la Protectora, guiats sols per la fretura que senten de despertar la consciencia dels in'ants per mitjà de l'escola catalana, factor polerosíssim per la dignificació dels catalans de demà.

El nostre amor a Catalunya ens obliga a la més profunda gratitud envers el senyor Enric Siqués, i ensems ens fa esperarçar que el seu gest no restarà sense imitar.

DE ROSARI

L'Schola Ori'ònica prenué part a l'homenatge que en memoria de l'insigne poeta argentí Almafuerte es realitzà en el sumptuós teatre Colón. Sota la direcció del mestre Zopetti, estrenà una cançó argentina, original de Joan B. Massa, nomenada «La muerte del payador», i estrenà altres composicions, entre les tals «Patria Nova» de Grieg, que fluixejà bastant.

o o o

El notable violinista català en Pere Vidal, e'ectuà un concert amb el concurs del pianista Leo Crelérot, que obtingué força èxit. Nostre compatrici fou mól't aplaudit i felicitat pel seu comès.

De la fábrica al comprador

Este es el reloj que usted necesita.

Cómodo, Exacto, Chato y Elegante

Visitenos antes de efectuar sus compras.

TODOS GARANTIDOS

De ACERO o NIQUEL, a vidrio	\$ 7.50
De ACERO o NIQUEL, 3 tapas	9.00
De METAL ARTISTICO, a vidrio	9.00
De PLATA, GUILLOCHEE o GRABADO, a vidrio	14.00
De PLATA, GUILLOCHEE o GRABADO, 3 tapas	18.00
De PLATA, ARTISTICO, CINCELADO, a vidrio	17.00
De PLATA, ARTISTICO, CINCELADO, 3 tapas	21.00

EL TRUSTR JOYERO RELOJERO

Carlos Pellegrini esq.
Cobrientes
B.º A.º

‘L'atlàntida’ Establiment a la moderna
de J. CABRE i Cia.

Olis, savons i queviures, a l'engròs i a la menuda.
Interessa als catalans visitar aquesta casa si volen
estar ben servits en preus i qualitats

ESTADOS UNIDOS, 1599, xamfrà Cevallos
U. T., 5532 (Llibertat) BUENOS AIRES

HOSTATGE
DE
EUGENI ESTORCH BATLLE

Llits, des de \$ 0.60 — Comoditats per a famílies i passatgers.
PREUS ECONOMICS

CHILE, 838 — Buenos Aires
Sucursal: TACUARI, 619

FARMACIA CATALANA
Del doctor VILAR

Laboratori d'anàlisis i esterilitzacions

S'atenen demandes per la campanya, fent-se e's enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda.

Garantia absoluta de totes les preparacions. — Preus mèdics
ALSINA, 1202, cantonada Salta. — Buenos Aires

Unió Telef., 1133 (Llibertat)

Prefereixin sempre OLIS, VINS i CONSERVES
“EL CAP BERNAT”

Marca registrada dels magatzems “LA SIN BOMBO”

Si procureu comprar bé i estalviar, visiteu les cases
“La Sin Bombo” de FRANCESC TORT, aon, després de
que tots els articles augmenten, “La Sin Bombo” manté
antics i ventatjosos preus, ells els comprobareu en el
catàleg detallat; i amb motiu de les noves cases, ofereix
el 2 % de descompte a tota compra, qualsevulga que

sigui. L'antigor de la casa fa que'l públic conegui dits articles, quin pes i mesura són
exactes. Expendeix a totarreu i sens recàrrec.

Demaneu oli “EL CAP BERNAT”, el millor de tots.

Sempre gran assortit de Conserve PEDREROL i MIR, a preus de l'engròs.

RIVADAVIA, 3929. -- Sucursal: PICHINCHA, 180. -- Buenos Aires

COMPRAN EN LES CASES FRANCESC TORT, NO SON ENGANYATS

Esteve Junca

Tenedor de llibrer, diplomad
S'efereix per hores — Preus mèdics

Pozos, 353

Buenos Aires

Confitería Catalana “EL CRISTAL”
de JAUME ROQUETA

Especialitat en Fonts i Ramellets per a Casaments i Bateigs,
Tortells, Braços de gitano, Biscuits de la reina, Neules,
— Turrons, Panellets, i altres pastes a la catalana. —

Bernardo de Irigoyen, 1102 i Humberto I, 1000
Unió Telef., 1486 (Buen Orden) BUENOS AIRES

MATALAÇOS a l'estil català
(REFORMA i VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
ENCARRECS PER CARTA O PERSONALMENT

D. VALLBONA - DIRECTORIO, 88
Coop. Telef., 329 (Oest) BUENOS AIRES

A. SOLER

LLIBRERIA - PAPERERIA
IMPRESA - ENQUADERNACIO

CANGALLO, 828 - Buenos Aires - Unió Telef., 3323 (Llibertat)

PI i MARGALL - Comissió Executiva de Propaganda per les obres de construcció del Monument.

BARCELONA - PI i MARGALL: La gran obra d'en Blay, a la mà.

Album de reproduccions gràfiques del projecte segons la maqueta d'en Blay. - Preu, \$ 0.30

Anvers de la Medalla

PRECIOSA MEDALLA ARTISTICA
REFINADA CREACIO D'EN MIQUEL BLAY
el millor record

De la diada PI i MARGALL

Preu, en metall, \$ 1.50

Mitjansant encàrrec s'en acunyarán en plata a \$ 5.50

Revers de la Medalla

PI i MARGALL

projetat per en MIQUEL BLAY, i que deu or'gir-se en el Passeig de Gracia, de Barcelona. — 10 TARJETES POSTALS, preu: 0.60 la serie. — Adquirint qualcom de lo esmentat, se contribueix a costejar el monument PI i MARGALL.

Exquisida i artistica col·lecció de postals al bromuro de

MONTSERRAT EN SERIE DE 10 POSTALS

Preu: 1.80 la serie. - En venda: A. SOLER, Llibreria, CANGALLO, 828

PERE REDON

JOANET

(novel·la: prólec d'en Jeroni Zanné.)

Preu: \$ 1.50 En venda: A. SOLER, Llibreria, CANGALLO, 828

Reconocimiento

REVISTA MESAL CATALANA
de literatura, arts, ciències i política.
= Informació general de Catalunya =

Redacció: Mèxico, 1354

Administració:
Cangallo, 828, Llibreria
Unió telef., 3323 (Llibertat)

Condicions d'abonament:

Semestre..... \$ 2.—
Any..... „ 4.—
Número solt..... „ 0.30
Cooperador (mesal). „ 1.—

OLIS

Si volen menjar oli absolutament pur d'oliva, provin el de la casa GRAU i MARTINEZ, de Tortosa, que amb tota seguretat l'adoptarán.

Llauna petita \$ 1.60 Llauna de 10 kg..... \$ 18.—
" mitjana „ 3.10 El litre „ 1.75
" de 4 kg..... „ 7.50 **ABSOLUTAMENT PUR**

Savó de oli d'oliva, de Reus, a pessos 1.40 el kilogram

Unic concessionari: LLUIS CIURANA

VENDES A L'ENGROS i A LA MENUDA

C. PELLEGRINI, 860 — U. Telef., 2723, Juncal
BUENOS AIRES

CASES CATALANES RECOMANABLES

PENSÍO «FONT», Moreno, 552. — Peces amb mobles, totes les comoditats, a preus moderats.

PENSÍO CATALANA, Rivadavia, 1319. — Cuina verdaderament a la catalana. Menjars com de família. Habitacions clares i ventilades. Servei esmerat. Preus reduïts.

«LA PROVEIDORA CATALANA». — Elaboració de butifarres de totes menes, sobrassada i llonganices de Vich. Especialitats de la casa: Salsitges i butifarra de faves a la catalana
Mercat San Telmo, Uocs 51 i 52.